

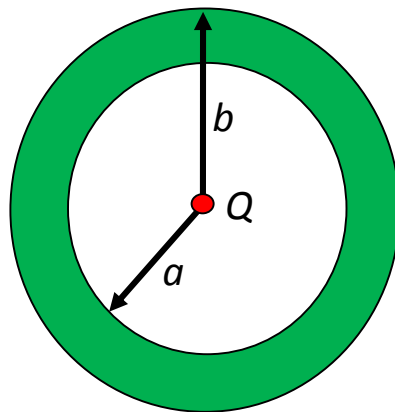
Jakso 4. Johteet ja eristeet, sähköinen potentiaalienergia, kapasitanssi

Näytä tai jätä tarkistettavaksi tämän jakson tehtävät viimeistään maanantaina 5.8.2019.

Johteet ja eristeet

T 4.1: Pallokuoren sisäsäde on a ja ulkosäde b . Mitä tapahtuu pallokuoressa, kun pallon keskipisteeseen tuodaan positiivinen pistevaraus Q , jos pallokuori on

- johdemateriaalia,
- eristemateriaalia.

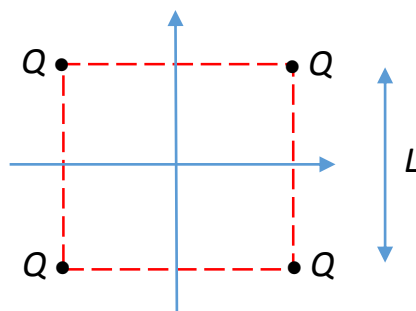
T 4.2 (Tee ainakin tämä ja seuraava tehtävä): Pallokuoren sisäsäde on a ja ulkosäde b . Pallon keskipisteessä on positiivinen pistevaraus Q . Pallokuori on johdemateriaalia. Seuraavissa kysymyksissä r tarkoittaa etäisyyttä pallon keskipisteestä.

- Minkä suuruinen ja suuntainen sähkökenttä on alueella $r < a$?
- Minkä suuruinen sähkökenttä on alueella $a < r < b$?
- Minkä suuruinen ja suuntainen sähkökenttä on alueella $r > b$?

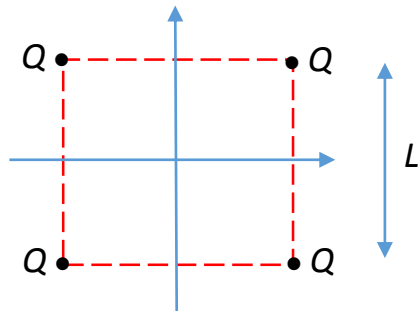
Sähköinen potentiaalienergia

T 4.3 (Tee ainakin tämä ja edellinen tehtävä): Alla olevassa kuvassa neliön kärkiin on asetettu varaukset, joiden suuruus on Q . Valitse varauksille sellaiset etumerkit, että näiden neljän varauksen muodostaman systeemin sähköinen potentiaalienergia on

- mahdollisimman suuri,
- mahdollisimman pieni.

T 4.4: Laske alla olevan neljän pistevarauksen muodostaman systeemin potentiaalienergia, kun $Q = 2,00 \mu\text{C}$ ja neliön sivun pituus on $L = 25,0 \text{ cm}$.

Dipoli

T 4.5: Dipoli koostuu kahdesta pistevarauksesta, joiden suuruus on $+2,0 \text{ nC}$ ja $-2,0 \text{ nC}$. Varauksen $+2,0 \text{ nC}$ paikka on pisteessä $y = 4,0 \text{ cm}$ ja negatiivisen varauksen origossa.

- Mikä on tämän varaussysteemin dipolimomentti?
- Mikä on potentiaalienergian muutos, kun dipolia käännetään alkuasennosta, jossa dipolimomentti on sähkökentän $\vec{E} = (1,0 \cdot 10^5 \text{ V/m}) \hat{j}$ suuntainen, asentoon, jossa dipolimomentin suunta on $\hat{i}$?

Kondensaattorit

T 4.6: Ilmatäytteen tasolevykondensaattori varataan siten, että varaus Q on $1,00 \text{ nC}$. Sen jälkeen kondensaattori irrotetaan jännitelähteestä. Levyjen pinta-ala A on $2,00 \text{ cm}^2$ ja levyjen välinen etäisyys $d = 1,00 \text{ mm}$. Mikä on kondensaattorin

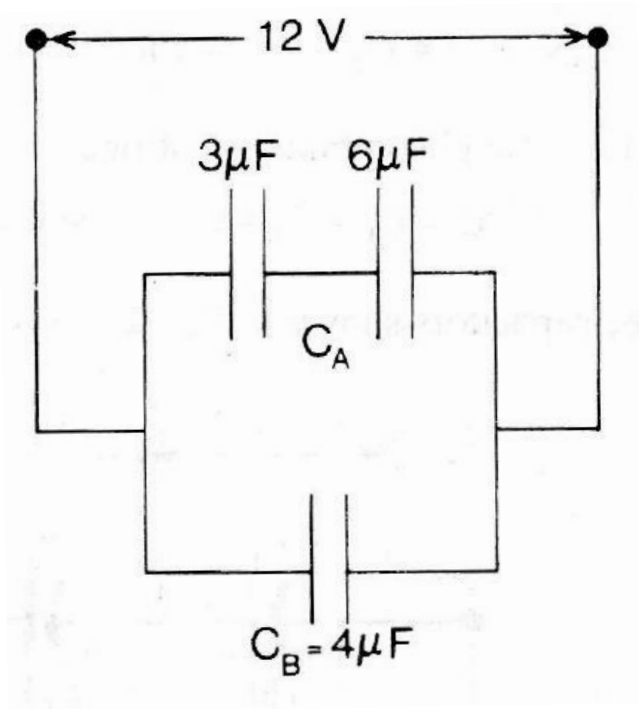
- kapasitanssi,
- levyjen välinen potentiaaliero,
- energia?

T 4.7: Edellisen tehtävän kondensaattoria pidetään edelleen irrotettuna jännitelähteestä. Levyjen väli täytetään eristeellä, jonka eristevakio ϵ_r on $2,00$. Mikä on kondensaattorin

- kapasitanssi
- levyjen välinen potentiaaliero
- energia?

T 4.8: Kolme kondensaattoria ($C_{A3} = 3,0 \mu\text{F}$, $C_{A6} = 6,0 \mu\text{F}$ ja $C_B = 4,0 \mu\text{F}$) on kytketty alla olevan kuvan mukaisesti 12 voltin jännitteeseen.

- Määritä koko systeemin kapasitanssi.
- Määritä jokaisen kondensaattorin varaus.
- Määritä jokaisen kondensaattorin potentiaaliero.

Vastauksia

T 4.2: a) $V = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 r}$ b) 0, c) $V = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 r}$

T 4.4: 0,779 J

T 4.5: $8,0 \cdot 10^{-11} \text{ Cm}$, $8,0 \cdot 10^{-6} \text{ J}$

T 4.6: a) $1,77 \cdot 10^{-12} \text{ F}$, b) 565 V, c) $2,82 \cdot 10^{-7} \text{ J}$

T 4.7: a) $3,54 \cdot 10^{-12} \text{ F}$, b) 282 V, c) $1,41 \cdot 10^{-7} \text{ J}$

T 4.8: a) $C = 6,0 \mu\text{F}$, b) $Q_{A3} = Q_{A6} = 24 \mu\text{C}$ ja $Q_B = 48 \mu\text{C}$
 c) $V_{A3} = 8,0 \text{ V}$, $V_{A6} = 4,0 \text{ V}$ ja $V_B = 12 \text{ V}$